

LBRIS

We know
books

Despina B. Tympanidou

*În cea mai
luminoasă
noapte*

Traducere din limba greacă:
protopresbiter dr. Gabriel Mândrilă

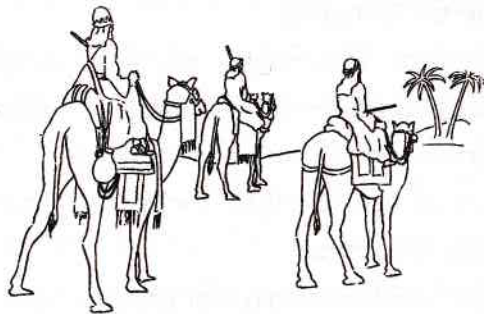
editura
Σοφία

București

ne vom întâlni, fie cu toții, fie doar câțiva dintre noi...

Dar să știm bine... Nici aceasta, nici alta nu este casa noastră cea de-a pururi stătătoare... ci o alta, binecuvântată, pe care o va pregăti pentru aleșii Săi – cine știe în ce chip – Pruncul din Betleem... În acel loc unde, pe cele mai de seamă tronuri, vor ședea pruncii nevinovați, măcelăriți de Irod, dar și aceia care se vor învrednici să-și verse sângele pentru El... Iar nouă Mesia să ne dăruiască un cât de mic sălaş...

Au rămas cu toții tăcuți și vrăjiți de credința și viziunea profetică ale lui Salím. Apoi cei patru frați au intrat din nou cu toții, avându-și acum inimile împăcate, în ciuda durerii pricinuite de o asemenea nenorocire, să se închine încă o dată dumnezeieștii Iesle...

CUPRINS

La conacul lui Aristarh.....	5
Secretul tatălui.....	17
Călătoria.....	29
În casa lui Iason.....	37
La hanul lui Sefi.....	45
În preajma celor ce-l așteptau.....	53
Piticul.....	69
Întâlnirea.....	77
Dumnezeiasca noapte.....	89
Sclavul credincios.....	107
Vestea de necrezut.....	113
Salím, evreul.....	125
Fratele cel mare.....	137
Dramatica întâlnire.....	143
Făgăduința.....	155

Redactor: Laura Mândrilă

Traducerea a fost realizată după: Δέσποινα Τυμπανίδου,
Εκείνη τή νύχτα. Διήγημα. Εκδ. Αδελφότης Θεολόγων «Ο
Σωτήρ», Αθήνα 112016.

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TYMPANIDOU, DESPINA B.

În cea mai luminoasă noapte / Despina B. Tympanidou;
trad. din lb. greacă protopresbiter dr. Gabriel Mândrilă –
București: Editura Sophia, 2025
ISBN 978-630-346-094-9

I. Mândrilă, Gabriel (trad.)

821.14

LA CONACUL LUI ARISTARH

– Kímon... Kímon... unde-mi ești?

Un glas cristalin de copil se revărsă peste porticul elegant, învăluie aleile din curte, înflo-rite și străjuite de șiruri de copaci, făcu să tresară statuetele melancolice ridicate la răscruce de poteci, ajungând până în capăt, la marea fântână arteziană cu spuma ei argintie și la băiatul ce, așezat pe banca de marmură, părea cufundat în gânduri.

Nu-și ascunse nemulțumirea, cu toate că fusese sigur că sora lui mereu neastâmpărată și foarte isteată avea să-l găsească foarte curând.

Totuși, Kímon voia să rămână singur în acele momente, de aceea, de fapt, se și îndepărta-se atât de mult de casă.

Se întoarse înspre locul de unde venea glasul Foivei.

Odată cu mișcarea capului, o șuviță de păr negru, ondulat, din cele ce încununau chipul

frumos al băiatului, îi căzu pe fruntea albă. În ochii mari, căprui, cu reflexe aurii, se răsfrângea o durere adâncă, încă vie.

Cum să nu fie? De zece ani încoace moartea, Charon cel sinistru, bătea des – mult prea des – în poarta casei lor.

În urmă cu zece ani, doi frați ai săi avură parte de o moarte tragică. Era atât de mic, încât nu-și putea aduce aminte de ei nici ca prin vis.

Euridice, stăpâna conacului și mama lor – delicată și plină de afecțiune –, i-a crescut, pe el și pe Foivi, cu lacrimi și dragoste, dar și cu durerea, cu care nu s-a putut împăca, pricinuită de acea năpastă. Și inima ei firavă n-a fost în stare să-i facă față prea mult.

Iar cu durerea aceasta nici tatăl lor, nici frațele său mai mare, nici credincioșii lor sclavi nu s-au putut împăca.

De trei ani singura mângâiere ce le rămăsese era tatăl, lovit și el de nenorocirile ce veneau una după alta.

Cu două luni în urmă și stăpânul Aristarh, răpus prematur de o boală incurabilă, plecase în lumea de jos, spre a-și regăsi soția și copiii.

Culorile trandafirii pieriră din obrajii lui Foivi, iar cântul ei vesel și neîntrerupt încetă să mai răsune în casa cea impunătoare, cu preafrumoasa ei grădină. Ca o floare veștejită, ca o pasăre speriată, alerga să se ascundă ba la pieptul lui Kleoménis, fratele mai mare și ocrotitorul ei, ba în brațele bătrânei Myrtó, dacă credincioasă ce îi crescuse pe toți, până și pe mama ei. Din când în când, ca un copil ce este, își aduce aminte de jucăriile și jocurile sale și, dând uitării întristarea, aleargă la Kímon, împreună cu care crescuse.

Dar Kímon? Un băiat de treisprezece ani! Care și-a ascuns adânc în sine frica și marea durere pricinuite de moartea mamei și a tatălui. Dar și ultima dorință a părintelui său. Încredințată lui cu câteva zile înainte ca acesta să-și închidă ochii pentru totdeauna.

Kleítos, sclavul lor credincios, l-a adus pe tatăl său în acest colț, de unde se vedeau „Stânca sacră” și, strălucind în razele soarelui ca o coroană de aur, Acropola, Parthenonul – gloria patriei lor înrobite.

După ceva vreme, tatăl îl chemă la el. Băiatul căzu în brațele-i firave. Își amintea cum

respira cu greutate, cum mâinile îi ardeau de febră în timp ce-i mângâia creștetul. Parcă și acum îi aude glasul stins:

– Micuțul meu... O să-ți cer lucruri prea mari pentru umerii tăi așa mici! Dar tu ești neînfricat și sunt sigur că zeii – care dintre toți aceștia nu-mi dau seama... cei cunoscuți nouă ori vreunul necunoscut – te vor învrednici să izbândești. Mai devreme ori mai târziu... eu nu voi mai fi lângă voi. Întreaga povară va cădea pe fratele vostru cel mare. Or, și tu ești al doilea bărbat al casei, viteazul meu... Îl vei ajuta pe Kleoménis în toate clipele grele... și amândoi împreună o veți ocroti pe delicata Foívi. Acesta-i primul lucru... și încă ceva, Kímon... Țara noastră glorioasă a fost odată regina lumii întregi, nu uita! Ceea ce trebuie să ajungă din nou... Cum? Prin război și arme...? Nu știi... poate în alt chip... Dar aceasta să-ți fie și dorință, și suferință, așa cum mi-au fost și mie... Îmi promiți, copilul meu?... Odată ce vei crește, să citești și tu manuscrisele ce acum se află la Kleoménis...

Kímon își aducea acum aminte de jurământul făcut, printre lacrimi, tatălui său.

E încă mic pentru a avea o părere proprie, dar, din câte auzise de la Kleoménis, de la rude și prieteni, tatăl său se distinsese în Athena cea aservită romanilor prin eforturile sale ca patria să-și redobândească străvechea măreție.

– În sfârșit, te-am găsit!

Chipul dus pe gânduri al băiatului se luminează de bucurie de îndată ce-o zări pe mica Foívi entuziasmată că-l descoperise.

Obrajii palizi căpătară o nuanță de roz pal, iar irisul ochilor ei albaștri se aținti brusc, cu uimire, asupra măreției Parthenonului, aflat sus, pe „Stânca sacră”. Oftă, se întoarse spre fratele ei și-i spuse:

– Haide, Kímon, a venit Kleoménis cu prietenii lui și te cheamă și pe tine!

Deși ar fi vrut să mai rămână puțin singur, băiatul apucă mâna pe care sora sa mai mică i-o întinsese și amândoi copiii orfani ai lui Aristarh și Euridicei străbătură repezător aleile înflorite, străjuite de copaci, și potecile, în timp ce glasurile lor vesele stârneau uimirea statuiilor, parcă apăsate de luni întregi de absența stăpânului.

Casa lui Aristarh fusese ridicată la poalele celeilalte stânci, aflate în fața Acropolei, și

marmura pentelică din care fusese construită strălucea în bătaia soarelui atic.

Ajunși în curtea cu viță-de-vie deasă și trandafiri cățărători, micuța Foivi o luă prin spate, ducându-se la bătrâna Myrtó, în tip ce Kímon urcă treptele, salutându-i pe cei doi prieteni ai fratelui său, care se bucurau de frumusețea grădinii și continuau discuția începută.

– Așadar, ești hotărât, Kleoménis? Vei continua și tu să-ți aprofundezi studiile, asemenea tatălui tău, și încă într-o țară necunoscută, îndepărtată, pustiită?

Cum se întoarse și se uită la fratele său, Kímon avu impresia că-l vede pe însuși tatăl lor, înainte de a-l doborî boala cea de pe urmă.

Același chip cu ten măsliniu, dar mai frumos, mai tineresc, aceeași cută adâncă pe frunte – ori de câte ori un gând profund îl frământa –, aceiași ochi negri, ce-și țintuiau și vrăjeau interlocutorul cu privirea lor expresivă și pătrunzătoare. Același ton grav în voce, ce te făcea să fii numai ochi și urechi.

– Nu într-un tot așa, Thales! Călătoria mea își asumă altă misiune și alt scop. Dar nu vă ascund că mă cuprinde entuziasmul la gândul

Casa lui Aristarh fusese ridicată în fața Acropolei

că voi cunoaște poporul pe care tatăl meu l-a admirat într-atât.

– Iată ceva ce n-am înțeles niciodată, Kleoménis! îi replică însuflețit Thales. Cum un om înțelept ca tatăl tău, athenian autentic, cu toată mândria și demnitatea aduse de gloria străbună, a ajuns să-i admire pe evrei – un popor neînsemnat, belicos și de un fanatism perimat?

Kleoménis rămase o clipă tăcut, ca și cum în minte i-ar fi revenit istorii străvechi, apoi, uitându-se cu condescendență la bărbatul bine-legat, îi răspunse:

– Tatăl meu, Thales, a avut un prieten în copilărie. Împreună se jucau, se antrenau în palestre, împreună au studiat la școlile atheniene.

– La fel ca noi, mormăi încet celălalt tânăr, Iktínios, care ședea, plin de candoare, pe parapetul de marmură, desfătându-se, cu o expresie ce se reflecta în privirea sa, de frumusețea grădinii înflorite.

– Asemenea nouă, Iktínios, întări Kleoménis, în timp ce un zâmbet îi atenuă seriozitatea de mai înainte.

Și continuă:

– Însă drumurile celor doi prieteni, la un moment dat, s-au despărțit. Tatăl lui Iason –

așa se numea prietenul tatălui meu – era negustor. Nu știu prea multe amănunte, dar la invitația unor rude ale lor, plecate de aici în căutarea unui trai mai bun, s-au stabilit mai întâi temporar în orașul răsăritean Tyr, pentru ca mai apoi să rămână definitiv acolo.

Cincisprezece ani mai târziu, când reveni la Athena și-l regăsi pe prietenul său Aristarh, Iason, vechiul athenian, era deja un evreu prozelit. Dar aceasta nu i-a împiedicat pe cei doi prieteni să refacă legăturile și să-și continue prietenia.

– Eu însă, dacă te vei întoarce din călătoria ta în Palestina, Kleoménis, evreu, nu numai că voi uita că te-am avut prieten, ba chiar te voi dușmăni! strigă cu înflăcărare Thales, afundându-se și mai tare în fotoliul larg și strângându-și brațele la piept.

Tonul hotărât din glas și scânteierile din ochi arătau că vorbea cât se poate de serios.

Simțind că nu știu ce primejdie îi amenința fratele mai mare, micul Kímon își întinse instinctiv mâna, ca și cum ar fi vrut să-l ocrotească. Însă Kleoménis râse blând, din toată inima. Își mângâie fratele pe cap, apoi își mută privirea dinspre Thales spre Iktínios. În

ochii tânărului zvelt, care îl privea cu oarecare neliniște, citi loialitate adâncă și prietenie.

– Nu-ți fie teamă, Thales! Cred în zeii noștri, la fel ca tine, și nu-ți ascund că adeseori m-am împotrivit îndoielilor ce măcinau sufletul tatălui.

– Să nu-mi spui că marele stăpân Aristarh s-a lăsat influențat de Iason!

– L-a influențat, Thales, profund și decisiv! Fără ca tatăl meu să piardă ceva din mândria lui strămoșească, fără a înceta să lucreze pentru ca Athena să-și regăsească într-o bună zi străvechea măreție, a suferit înrâurirea monoteismului ebraic într-o mult mai mare măsură decât a oricăreia alta dintre toate celelalte religii orientale pe care le cerceta. Fie în urma discuțiilor cu Iason, fie din studiul textelor evreiești ori din experiență personală, tatăl aborda toate problemele – și cele atât de dificile ale morții atâtor persoane dragi, cât și relațiile sale cu ceilalți – cu o gândire și mentalitate necunoscute athenienilor.

– Și nu ți-e teamă, așadar, că vei cădea și tu sub asemenea înrâurire în urma acestei călătorii? Oare de asta ți-a cerut tatăl tău să te duci acolo?

Ochii negri ai lui Kleoménis se ațintiră pentru o clipă, cu admirație nespusă, asupra „Stâncii sacre”. Apoi, cu o voce plină de emoție, zise:

– Sunt un athenian, Thales!

Adorarea mea pentru acest leagăn de civilizație, pentru tot ce a condus la gloria sa de odinioară, n-o voi lepăda niciodată... Totuși, dacă religia evreilor i-a dat tatălui meu atâta putere, încât să-mi ceară să purced, în numele lui, la împlinirea acestei lucrări, pentru care plec în Palestina, nu pot decât să stau cu uimire în fața tăriei ei.

Zei noștri, felul nostru de a gândi nu ar îngădui un asemenea gest.

– Ne vorbești enigmatic și ne stârnești și mai mult împotrivirea, Kleoménis!

– Să mă ierți, Thales, însă e vorba despre secretul răposatului meu tată! Să dea zeii să izbutesc în misiunea mea, și atunci îl veți afla...

– Pe copii în grija cui îi vei lăsa? Întrebă cu duioșie Iktínos.

– Pe Foívi o va lua curând unchiul nostru la Corint... Acolo, în preajma verișorilor ei, va simți mai puțin absența noastră și faptul că e orfană...

Își afundă degetele în părul cârlionțat al fratelui său și pe un ton apăsător spuse:

– Pe Kímon îl voi lua cu mine... de vreme ce și-a încheiat școala – dacă nu cumva va fi preferând casa unchiului... fiindcă e prima dată când aude că-mi va fi tovarăș în lunga călătorie...

Micul băiat, uimit de cele auzite mai înainte despre tatăl său și despre misiunea secretă a fratelui, nu putu să-și ascundă marea bucurie pricinuită de neașteptata veste. Apucă mâna fratelui mai mare, o sărută și apoi se aruncă, copleșit, în brațele lui larg-deschise.

– Îți mulțumesc, Kleoméńis, nu-ți poți închipi ce bucurie-mi faci... îți mulțumesc mult!

– Mă faci să fiu gelos! strigă, emoționat, Iktínos.

– Ia seama, Kímon, ca nu cumva fratele tău să rămână acolo! mormăi și Thales, fără a putea și el să-și ascundă emoția.

Puțin mai târziu, toți patru mâncau cu poftă fructele răcoroase pe care li le adusese Kleítos, sclavul credincios al casei, iar discuția lor continua să se învârtă în jurul călătoriei celor doi fii ai stăpânului Aristarh.

SECRETUL TATĂLUI

Nu e întâia noapte în care Kleoméńis nu poate adormi, și avea acel somn frumos, pe care zeii, înainte de moartea tatălui, i-l dăruiau.

După moartea tragică a celor doi frați mai mici ai lui – pe când era un băiat de opt ani –, iubirea și afecțiunea față de ei căpătără alt chip. Oare zeii, poate chiar zeul său ocrotitor, Apollon, îl pregăteau pentru misiunea pe care și-o asumase acum, după moartea părinților?

Kleoméńis simte că viața lui nu semăna deloc cu aceea a altor tineri de vârsta sa, nici cu cea a celor doi prieteni apropiați, Thales și Iktínos.

Primii opt ani au fost cel mai dulce, frumos vis de care-și aducea aminte. Anii următori fură pecetluiți de nenorocirile abătute asupra casei. Poate că tocmai aceste năpaste, alături de dragostea și grija aparte ale tatălui, l-au maturizat și i-au insuflat avântul spre o forma-

re și educație atât de vaste. Până acum excela-se în toate domeniile de care se apropiase, dar spiritul lui puternic și cultivat cerea mereu tot mai mult.

Dar iată că acum împrejurările s-au schimbat. El însuși își plănuise să meargă mai departe, să studieze la alte școli renumite, fie în Alexandria, fie în Siria.

În clipa asta însă, când s-a ridicat din pat și pășește cu grijă spre odaia închisă a tatălui, nu se gândește la nimic din toate acestea.

Ușa scârțâi ușor în timp ce-o deschidea, și el se grăbi s-o închidă în urma sa. Se așeză pe scăunelul scund, lângă patul tatălui.

Chiar pe acest loc se afla cu puțin timp în urmă, când acela îi încredințase o parte din inima lui – necunoscută, nemaiauzită, de neînțeles chiar și pentru felul său de a gândi din clipa de acum.

Scavilor și dădacei credincioase le porunci să se îndepărteze, astfel că au rămas doar ei doi. I se pare că și acum aude glasul lui slăbit:

– Kleoménis, copilul meu, am primit de curând o scrisoare de la Iason! Mi-a scris că, de câteva luni, Vouiros se află în preajma sa... Ți-l amintești pe Vouiros?

Dacă și-l amintea?! Scavul lor de-un cot, dar și cel mai credincios, mai ciudat și mai nedespărțit tovarăș al anilor copilăriei sale. Se putea să fi existat vreo dorință, gând, poruncă pe care Vouiros să nu i le fi împlinit? Mereu râvnitor, vesel și binevoitor. Cât îl mai invidiau micii săi prieteni și colegi de școală care nu aveau în slujba părinților un sclav atât de hazliu și ciudat!

Dar într-o zi, cei trei băieți mai mari ai stăpânului Aristarh – Kímon avea atunci trei ani, iar Foívi nu împlinise nici măcar doi – au aflat de la tatăl lor că Vouiros nu se purtase cuvenit și, drept urmare, l-a vândut cuiva ce locuia departe.

Atunci Kleoménis și frații gemeni au plâns. Îl chemau printre lacrimi, îl visau noaptea pe bunul lor prieten, pe Vouiros. Nu puteau înțelege ce rău să fi făcut și de ce tatăl îl va fi vândut.

Zece ani trecură de atunci, și totuși tânărul și voiosul sclav, a cărui prezență le aducea atâtă bucurie și pentru care prietenii îl invidiau, n-a fost dat niciodată uitării.

– Da, tată, îi răspunsese Kleoménis, mi-l amintesc și îmi pare rău că nu l-au cunoscut Kímon și Foívi, care erau prea mici atunci!

Dar, dacă s-a dovedit nevredețnic de încrederea ta, bine ai făcut că l-ai vândut...

Chipul, deformat de durere și boală, al tatălui rămase pentru o clipă inexpresiv; se vedea că ceea ce urma să spună nu era deloc ușor.

Își întinse mâna ce ardea de febră, apucându-i-o pe a sa.

– Kleoménis, chiar dacă ceea ce am să spun mă va costa neînchipuit de mult – fiindcă n-am vrut niciodată să vă fac să vă fie rușine cu tatăl vostru –, trebuie totuși să vorbesc! Și dacă, copilul meu, inima ta mă va putea ierta, îți mulțumesc; iar dacă nu, să nu te porți niciodată așa cum m-am purtat eu oarecând... Nu-ți voi împărtăși prea multe amănunte, căci nu mă simt în stare...

Pe Vouros l-am cunoscut în împrejurări foarte neobișnuite, în Egipt, într-una dintre călătoriile mele. L-am luat cu mine, l-am adus în Grecia. Un sclav mai credincios n-am găsit și nici că se va găsi, Kleoménis... Cu toate că era atât de tânăr, abia împlinise optsprezece ani...

– Dar tu, tată...

Stăpânul Aristarh îi făcu semn să nu-l întrerupă.

– Chiar dacă era mic de statură și atât de urât și comic la înfățișare, a fost iubit de toți cei din casă, de mama voastră, de voi, de ceilalți sclavi. Iar el s-a arătat devotat și credincios, gata să-i slujească pe toți...

– Până în clipa, tată, în care și-a dat arama pe față, și ai fost nevoit să-l vinzi...

Din ochii adânciți în orbite ai tatălui se rostogoliră lacrimi. Care era, la urma-urmei, secretul legat de Vouros, de-l făcea pe mândrul stăpân să lăcrimeze doar amintindu-și de el?

– Adevărul este, copilul meu, că Vouros nu s-a schimbat niciodată, nici măcar când l-am vândut în cel mai urât chip care îi e îngăduit unui athenian ce se vrea onest!

Lui Kleoménis nu-i era cu putință să priceapă unde bătea tatăl său, nici de ce acesta avea remușcări din pricină că vânduse un oarecare sclav, chiar dacă acela nu greșise cu nimic. Își aminti că la momentul respectiv i-a trecut prin minte faptul că religia evreilor, pe care o admira, își va fi lăsat o anumită amprentă asupra lui.

– În viață plătim, continuă tatăl cu glas stins, unele greșeli ale tinereții.